

Miljö- och hälsoskydds nämnden
Yttrande

Regeringskansliet

Handläggare:
Mattias Hogvall
Ulrich Wimmer

Yttrande över promemoria ”Snabbare processer enligt miljöbalken för att stärka det militära försvaret”

Remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet (departementet), dnr. KN2024/01391 Remisstid: 4 oktober 2024

Miljö- och hälsoskydds nämndens (nämnden) synpunkter på promemorian är följande.

Det är inte lämpligt att övergå från tillståndsplikt till anmälningsplikt avseende vissa miljöfarliga verksamheter som är kopplade till det svenska försvaret. Nuvarande tillsynsmyndigheter bör förfoga över kontrollen av hur den miljöfarliga verksamheten får bedrivas. Åtgärder bör dock vidtas så att tillståndsprövningen kan gå snabbare.

Nämnden saknar bland annat några paragrafer och efterfrågar ett antal förtydliganden i promemorian. Nämnden ser även ett antal risker med införandet av lagförslagen.

Saknat innehåll i promemorian

Skjutfält

I paragraferna 7, 9, 11 och 13 finns bestämmelser kring vad en anmälan ska innehålla och hur den ska hanteras samt bestämmelser angående undantag från vissa processuella regler. Dessa paragrafer anger bestämmelser kring vad som gäller för en anmälan som avses i 2 och 4 §§. Nämnden ställer sig frågande till varför inte dessa bestämmelser ska gälla för en anmälan som avses i 3 §. Nämnden hittar ingen förklaring till denna exkludering i promemorian samt inte heller vad som gäller för en anmälan som avses i 3 §.

Vattenskyddsområde

Nämnden saknar information kring vad som gäller för dispenser från vattenskyddsföreskrifterna i vattenskyddsområden. Promemorian berör inte denna prövning. I dagsläget handlägger länsstyrelsen dessa ärenden och nämnden svarar på remisser.

Vattenverksamheter

I paragraf 16 står det vad som gäller för andra anmälningsskyldiga verksamheter. I punkt 6 i denna paragraf berörs anmälningsskyldiga vattenverksamheter. Tillståndsskyldiga vattenverksamheter beslutas i dagsläget av mark- och miljödomstolen, dessa typer av verksamheter berörs inte i promemorian. Nämnden tolkar detta som att departementet inte föreslår någon förändring i denna prövningsprocess.

Undantag

I paragraf 13 finns bestämmelser hur undantag från vissa processuella regler bedöms och regleras. Där står det att dessa undantag endast får beviljas om en bestämmelse skulle kunna få negativ inverkan på försvaret. Nämnden saknar en tydlig beskrivning vad en negativ inverkan på försvaret innebär. Nämndens oro är att undantag kommer användas frekvent om inte tydliga kriterier finns.

Lagring av bränslen och andra kemiska produkter

Promemorian föreslår permanenta lättnader som innebär att tillståndsskyldig lagring av bränslen och andra kemiska produkter blir anmälningsskyldig. Nämnden anser att det inte finns en tydlig beskrivning av dessa permanenta lättnader i promemorian. Lagring av bränslen och andra kemiska produkter innebär en risk för läckage och kan orsaka stor miljöpåverkan. Framför allt när det gäller stora lagringsverksamheter som i dagsläget omfattas av tillståndsskyldighet. Det är då av största vikt att en ordentlig prövning görs av dessa verksamheter. Nämnden anser att även dessa ändringar ska vara tillfälliga.

Risker med införandet av de nya lagförslagen

Nämnden förstår att det geopolitiska klimatet har förändrats avsevärt med krig i närområdet och Sveriges ingång i Nato och att det därmed kan finnas ett behov av en snabbare process för försvarets verksamheter. Nämnden anser att det är viktigt att förändringar i prövningsprocessen sker på ett sätt som inte äventyrar en rättslig och korrekt prövning samt att det inte uppkommer risk för olägenhet för människans hälsa eller miljön.

Att flytta en prövningsprocess från en myndighet som har god erfarenhet till en som i dagsläget inte har denna erfarenhet kommer att få konsekvenser, både på handläggningsförfarandet samt resultatet. Nämnden håller inte med promemorian om att förändringarna inte kan riskera att få negativa konsekvenser för människans hälsa eller miljön. Det nuvarande prövningssystemet är skapat utifrån de risker som respektive miljöfarliga verksamhet har, att frångå detta system kommer få konsekvenser. Nämnden tycker promemorian borde vara mer tydlig i konsekvenserna och riskerna med en förändrad prövningsprocess.

Om förändringen utförs som beskrivet är det enligt nämndens bedömning mycket viktig att den nya myndigheten får de resurser som krävs. Det är inte enbart i form av personella och ekonomiska resurser utan det kan även handla om ett behov av nya kompetenser.

Promemorian redovisar tydligt behovet och anledningen för att vilja ändra provningssystemet. Nämnden saknar dock alternativa sätt att tillgodose behoven för en snabbare handläggning som skulle kunna innebära mindre risker för människans hälsa eller miljön. Ett sätt skulle kunna vara att tidsbestämma svarstider för remissyttranden inom nuvarande provningssystem och tillförande av öronmärkta resurser till nuvarande tillståndsmyndigheter.

För miljö- och hälsoskyddsnämnden

Klara Ellström
ordförande

Susanna Nordström
nämndsekreterare